

Krachtig Zutphen, koers en dilemma's, versie 7 mei

1. Aanleiding

4 april heeft u in een forumspecial gesproken over het vervolg van Krachtig Zutphen. In een ambtelijke presentatie hebt u kennis genomen van het voorstel focus in het focustraject aan te brengen: in twee gebiedsgerichte programma's, Binnenstad en Waterkwartier, de kracht van de verschillende speerpunten samenbrengen. De urgentie om te blijven focussen op de versterking van de sociaal economische kracht bleek uit de presentatie van Berry Roelofs, van Buck Consultants.

In de ronde tafelgesprekken werd er verder doorgesproken over deze thema's, de vragen die voorliggen en de keuzes die we moeten maken. In het presidium is afgesproken om de dilemma's en/of keuzes die dit opleverde in een dilemmanotitie te vatten en op 20 mei het gesprek als raad te voeren.

Het college buigt na 20 mei de opbrengst om in een richtinggevend voorstel. Dit voorstel wordt door het college toegelicht op 3 juni en door de raad besproken op 14 juni tijdens de behandeling van de Voorjaarsnota. Dan ligt er een inhoudelijk richtinggevend kader voor de programmabegroting 2020-2023.

2. Krachtig Zutphen

Opbrengst ronde tafelgesprekken

Uit de ronde tafel gesprekken bleek de behoefte om meer focus op werkgelegenheid te leggen en op de voorwaarden die leiden tot een gezonde economie. Binnenstad als aandachtsgebied werd als logisch gezien. De zorgen om het Waterkwartier werden herkend, er was behoefte aan een duidelijk verhaal bij een programma Waterkwartier. Waar liggen dan de kansen in relatie tot woningbouw, werkgelegenheid? Moeten we niet meer aandacht besteden aan economie/werkgelegenheid?

Koers

Krachtig Zutphen = versterken sociaal-economische kracht. Deze koers blijft nodig:

- Er zijn nog steeds veel mensen afhankelijk van zorg en steun van de overheid
- De arbeidsmarkt vergrijsd
- Vraag en aanbod arbeidsmarkt komen niet overeen
- Voorzieningenniveau staat onder druk
- De balans tussen krachtige inwoners en inwoners die afhankelijk zijn van de overheid is er niet

Krachtig Zutphen staat onder druk omdat we als gemeente tegen onze grenzen aanlopen:

- We hebben heel weinig eigen investeringsruimte,
- Flexibel inzetten van personeel en middelen is niet mogelijk,
- De middelen voor het focustraject zijn gehalveerd

Daarom is focus in Krachtig Zutphen nodig. Met een heldere, meer beknopte agenda kunnen we onze energie meer focussen en beter partnerschappen aangaan: bijvoorbeeld met de provincie en investeerders.

Welke focus?

De bespreking op 4 april maakte duidelijk dat er een wens is om economie en werkgelegenheid een plek te geven in Krachtig Zutphen. In deze dilemmanotitie geven wij een mogelijke aanpak aan.

Voorstel is te kiezen voor 2 gebieden (Binnenstad en Waterkwartier) en 2 programma's (Duurzaamheid en Werk) – die samen staan voor Krachtig Zutphen.

Door te kiezen voor Binnenstad en Waterkwartier kiezen we voor een integrale aanpak van de opgaven en kansen die er in deze twee gebieden zijn. Kiezen voor de Binnenstad en Waterkwartier scherpt onze agenda aan en geeft daardoor gericht mogelijkheden om investeerders te trekken. De betrokkenheid van inwoners en ondernemers kan gebiedsgericht beter georganiseerd worden.

De twee programma's staan voor inhoudelijke prioriteiten die voor zichzelf spreken. Zonder energietransitie en zonder voldoende werkgelegenheid is het moeilijk toekomst te zien voor een Krachtig Zutphen. Beide programma's zijn niet nieuw, maar krijgen een extra lading door ze in verbinding met elkaar en de twee gebieden als de kern van Krachtig Zutphen te zien.

Binnenstad

Waarom Binnenstad?

De Binnenstad bepaalt op een veelzijdige manier (winkels, horeca, vermaak, erfgoed, cultuur) de kwaliteit van leven voor de mensen die in onze gemeente wonen. De aandacht van bezoekers uit de regio en toeristen van verder weg zorgt voor een Binnenstad die extra veel te bieden heeft. Die kwaliteit moeten we vasthouden en uitbreiden.

Werken in de Binnenstad

De Binnenstad levert veel arbeidsplaatsen op (ná zorg de grootste werkgever) en biedt plaats aan creatief ondernemerschap. Dat werk zit in de hele kolom van de arbeidsmarkt, en kan een goede bijdrage leveren aan de participatiedoelstelling van de gemeente: méér mensen aan het werk. Ruimte voor creatief en cultureel ondernemerschap trekt nieuwe mensen naar onze stad.

Duurzaamheid in de Binnenstad

De Binnenstad is een prachtige en overzichtelijke proeftuin rond duurzaamheid. Van vastgoed tot vervoer: hier zijn grote stappen te nemen die veel vragen van onze innovatiekracht. De focus ligt dan op duurzame mobiliteit, wonen, ontwikkeling vastgoed en klimaatadaptatie. We zien het als kans om juist in de binnenstad projecten te starten die én de aantrekkelijkheid van de binnenstad vergroten én de duurzaamheid bevorderen. De integrale aanpak van de Vesting van Zutphen is een grote opgave die krachtig partnerschap nodig heeft. Door ambitie te tonen én om te zetten naar goedwerkende oplossingen kan Zutphen een voorbeeld zijn voor vele andere steden binnen de provincie en daarbuiten.

Waterkwartier

Waarom Waterkwartier?

Het Waterkwartier is de grootste woonwijk van onze gemeente. Het is een kleurrijke wijk met een diversiteit aan mensen, woningen, voorzieningen. De wijk ook waar de grootste sociaal-economische opgave is én kansen om via investeringen in vastgoed en openbare ruimte te werken aan onze duurzaamheidsopgave. Op deze manier willen we via een integrale aanpak de wijk krachtiger maken. Succes in het Waterkwartier telt dubbel, vooral door een gerichte aanpak van en voor multiprobleem huishoudens. Het motto is níet 'eerst Waterkwartier, dan de rest'. Wel: het geleerde meteen ook in andere wijken toepassen.

Werken in het Waterkwartier

In het Waterkwartier is meer werk dan iedereen denkt. Maar er zijn ook te veel mensen die buiten de arbeidsmarkt staan. Met GelreWerkt! gaan we gericht aan de slag met een genuanceerde aanpak. We gaan op zoek naar werk – in de wijk of daarbuiten. We willen het hebben van werk normaliseren onder inwoners van het Waterkwartier, de vanzelfsprekendheid van een betaalde baan vergroten. Ook als werk niet haalbaar is kan via maatschappelijke participatie in bijvoorbeeld dagbesteding veel worden bereikt – ook dat komt ten goede van de wijk.

Duurzaamheid in het Waterkwartier

Ieder1 heeft veel woningbezit in het Waterkwartier. Juist hier willen Ieder1 en de gemeente grote resultaten boeken rond verduurzaming van vastgoed en openbare ruimte. Meer dan andere mensen hebben mensen met lagere inkomens baat bij lagere (energie-)lasten. Bovendien: verduurzamen levert werk op. Hoe mooi is het als werkzoekenden in hun eigen wijk aan de slag kunnen met verduurzaming?

Programma duurzaamheid

Energietransitie/van het gas af

Bij vastgoed en bij productieprocessen is dat de weg die we op moeten. Het begint met minder energiegebruik: energiezuinig vastgoed en energiezuinige processen. Vervolgens zijn er gebouw of installatie gebonden maatregelen: zonnedaken, warmtepompen e.d.. Andere maatregelen zijn meer systemisch: van waterstof via méér elektra naar warmte, dat is allemaal werken in (bestaande, verbeterde of nieuwe) netwerken.

We kiezen voor een brede, deels gebied gebonden inzet: Waterkwartier, Binnenstad, Noordveen en de bedrijfsterreinen. Hechte samenwerking met de energiesector is nodig. We zetten in op investeringsprogramma's van rijk, provincie en we werken samen met eigenaren en financiële partners.

Duurzame mobiliteit

De mobiliteit verandert flink; de automobiliteit verschuift op lange termijn van fossiel naar elektrisch en waterstof. De transportsector zet in op multimodaliteit (water, spoor, weg) en het verbeteren van de doorstroming. Regionaal en lokaal vindt er verschuiving plaats naar schone vormen van vervoer en ontwikkeling van de stad naar zero emissie binnensteden. Stadsdistributie én fietskoeriers dragen als lokale initiatieven bij aan vernieuwing. Er wordt gewerkt aan de introductie van elektrisch openbaar vervoer voor lokale/regionale lijnen, samen met provincie en regionale vervoerders. We stimuleren een brede flexibele instelling van lokale brandstofstations (opladen, waterstof). Waar enigszins mogelijk stimuleren en faciliteren we fietsvervoer – lokaal én regionaal.

Circulaire economie

Productie en consumptie ontwikkelen zich circulair. De particuliere huishoudens in Zutphen hebben relatief weinig restafval, en dat willen we verder stimuleren. Op dit moment stukt de trend om weinig restafval te hebben. Dat willen we door voorlichting en coaching weer de goede kant op krijgen. Dit geldt ook voor de binnenstad waar we met ondernemers ook werken aan goede oplossingen.

Zutphen biedt ruimte voor circulaire economie met kennis en een netwerk op dat vlak. Een aantal bedrijven is bezig met hun productieproces verder te verbeteren zodat reststromen die voorheen als afval werden beschouwd herbruikbaar ingezet worden (energie, restwater, reststromen). Hiermee kunnen lokaal en regionaal productieketens worden gesloten. Op De Mars staat een cluster van 6

grote bedrijven die binnen hún keten een belangrijke rol vervullen in het creëren van nieuwe grondstoffen uit afvalstromen. Met ondernemers gaan we op zoek naar een nog sterkere positionering van Zutphen als moderne grondstof-hub.

Programma Werk

Meer mensen aan het werk

Dat is een belangrijke taakstelling. Of het nu gaat om jongeren met een MBO- HBO-opleiding die niet op gang komen, of juist om ouderen die in de recessie hun baan zijn verloren, er zijn genoeg mensen 'op te pikken' (in Zutphen nog altijd ruim 1600) om weer aan de slag te kunnen gaan.

Maar is er ook grond voor om hier in te slagen?

- *Zorg* is de grootste werkgever (ruim 6000 arbeidsplaatsen). Hier blijft veel werk, al is dat de laatste jaren getekend door discontinuïteit en arbeidsonzekerheid. Het initiatief om meer zekerheid te bieden aan mensen die huishoudelijke ondersteuning geven probeert dat te veranderen. Verder willen we in navolging van bijvoorbeeld Apeldoorn nagaan of door samenwerking tussen GelreWerkt!, zorgaanbieders en onderwijs meer mensen aan de slag kunnen in de zorg.
- *Retail en horeca* is de één na grootste werkgever (ca. 4400 arbeidsplaatsen). Ook hier liggen goede kansen voor mensen om aan de slag te gaan. Zeker in de horeca is er reden om na te gaan of door samenwerking tussen de O's (ondernemers, onderwijs en overheid) mensen via scholing en baan zekerheid een vaste plek op de arbeidsmarkt kunnen krijgen.
- *Industrie en bouw* staan op plek 3 (ook ongeveer 4400 arbeidsplaatsen). Techniek en logistiek/groothandel hebben toekomst, Zutphen is er goed in. Er is (in verhouding tot het gemiddelde in Nederland) veel industrie, en we hebben ambitie om een grote stap te maken in verduurzaming: technisch werk bij uitstek. Er is veel werk, maar vooral ook veel oudere werknemers. Met het Platform Techniek (kinderen) en met de Technieffabriek (MBO-opmaat) proberen we als ondernemers, onderwijs en overheid voldoende belangstelling en voldoende opvolgers te krijgen.

Behoud en groei van de werkgelegenheid

Zutphen kent sinds anderhalf jaar weer groei van de economie én de werkgelegenheid. Zutphen kent een paar sterke sectoren (zie hierboven), maar daarmee is niet gezegd dat er voldoende groei is. Zonder twijfel kan Zutphen een groei met 500 tot 1000 banen goed gebruiken.

Vaak denken mensen bij de naam Zutphen aan 'een mooie binnenstad' en 'een fijn woonklimaat'. Weinig mensen kennen Zutphen als een stad met veel aantrekkelijk werk. Het verhaal van de vele bedrijven die hier de afgelopen 15 jaar zijn gekomen en zijn gegroeid moeten we samen met de ondernemers vertellen. Innovatie, circulair werken, innovatief en creatief zijn woorden die met recht kunnen worden uitgesproken als je het over Zutphense bedrijven hebt. Samenwerken, profileren, faciliteren en stimuleren: dat is waar we goed in moeten zijn. Ondernemers moeten weten en voelen dat de gemeente een prima partner is.

De slag om talent: de economie kan remmen omdat er onvoldoende passend geschoolde en flexibele werknemers en talenten zijn. Een extra reden om Krachtig Zutphen als werkstad én als woonstad te profileren. Iedereen met een passend MBO, HBO of Masters-niveau kan in en rondom Zutphen een prima loopbaan ontwikkelen. Daarom is het pijnlijk dat Zutphen onder 25 tot 45 jarigen een licht negatief migratiesaldo kent. Dat willen we omdraaien. Juist mensen van die leeftijd hebben in Zutphen veel te vinden – voor zichzelf en voor hun kinderen.

3. Dilemma's/keuzes

20 mei voert u het debat over de koers van Krachtig Zutphen. Onderstaande dilemma's helpen om dit gesprek te voeren. Soms wat zwart-wit, soms meer bedoeld om de verschillende invalshoeken zichtbaar te maken.

1. Versterken versus Zutphen financieel gezond.

Moeten we investeren in Krachtig Zutphen of moeten we eerst de financiën op orde hebben?

2. Focus op twee wijken in relatie tot de andere wijken/dorp

Hoe om te gaan met inhoudelijke prioriteiten die in andere gebieden spelen cq gemeentebreed aan de orde zijn?

3. Zijn Waterkwartier en Binnenstad de wijken die extra aandacht nodig hebben?

4. Zijn Duurzaamheid en Werk dé programma's die we meer prioriteit willen geven?

5. Via economische investeringen werken aan meer banen en daarmee aan sociale vooruitgang, vergt een lange adem. Kunnen we deze koers zo lang vasthouden?

6. Twee gebieden en twee programma's vraagt strakke prioritering in de andere beleidsvelden. Hoe kunnen we deze prioritering handen en voeten geven, zijn we bereid keuzes te maken om zaken niet meer te doen?

7. Krachtige partners komen pas als we zelf ook wat laten zien. Kunnen we (raad en college) met verve deze koers uitdragen of bepaalt de financiële situatie nu de agenda?

8. Krachtig Zutphen in relatie tot de andere grote opgaven die er zijn. We werken de komende jaren aan een aantal grote programma's: basis op orde sociaal domein, Zutphen financieel gezond, duurzaamheid, omgevingswet. Kunnen we (bestuurlijk en ambtelijk) genoeg energie steken in Krachtig Zutphen?